

Amberg Erzsébet¹

**Mennyi az annyi? –
A fiatalkorú bűnözés és bűnözéskontroll
alakulásának áttekintése**

Bevezetés

A *fiatalkorú bűnözés* a jubiláns Németh Zsolt tanár úr érdeklődésére számot tartó témakörök egyike. A kilencvenes évektől napjainkig számos színvonalas írása és értékekkel teli gondolata látott ezzel kapcsolatban napvilágot. Tanár úr szavai már az iskolapadban hozzájárultak a bűnözésről alkotott szemléletem alakulásához, ahogyan támaszkodhatom a meglátásaira az alábbiakban, a büntethetőségi korhatár szektorális leszállítása hatásainak áttekintése során is.

**Fiatalkorú bűnözés a kriminológiában
és a kriminálpolitikában**

Kriminológiai megközelítésben a *fiatalkorú bűnözés* a legtöbb országban 18 évnél fiatalabbak által elkövetett, törvénybe ütköző cselekedetek összefoglaló megnevezése.² Morfológiáját tekintve többségében vagyon elleni bűncselekmények elkövetésében áll, előfordulnak emellett a fiatalkorúak által megvalósított erőszakos deliktumok, mint rablás, testi sértés, garázdaság. A számítástechnikai és mobileszközök elterjedésével egyre erőteljesebben van jelen a hétköznapi életben az úgynevezett cyberdeviancia,³ valamint a drogfogyasztás.⁴ Utóbbi kriminalitási

¹ Rendőr őrnagy; tanársegéd, Nemzeti Közszerzői Egyetem Rendészettudományi Kar Büntetőjogi Tanszék. Kapcsolat: amberg.erszabet@uni-nke.hu.

² Németh Zsolt: Fiatalkorú bűnözés. In Boda József (szerk.): *Rendészettudományi szakszótár*. Budapest, Dialóg Campus, 2019. 196.

³ Ennek formáiról lásd Kiss Tibor: Deviancia az online térben. In Kiss Tibor – Parti Katalin – Prazsák Gergő: *Cyberdeviancia*. Budapest, Dialóg Campus, 2019. 64–67.

⁴ Lévy Miklós: A fiatalkorúak büntetőpolitikája. In Borbíró Andrea et al. (szerk.): *Kriminológia*. Budapest, Wolters Kluwer, 2020.

formában leginkább a fiatalkorúak és a fiatal felnőttek érintettek.⁵ Nem ritka a fiatalkorban kezdődő bűnözői karrier sem.⁶

A fiatalkorúak bűnözésén belül megkülönböztetendő a gyermekek által elkövetett bűncselekmények jelölésére az úgynevezett gyermekbűnözés, amelyvel összefüggésben a Jubiláns hangsúlyozza: nem célszerű a bűnelkövető gyermeket magát (gyermek)bűnözőnek nevezni, mivel az pedagógiailag helytelen, emellett „képtelenség azt állítani egy formálódó személyiségről, hogy végletesen torzult, közösségellenes és önsorsrontó lenne”.⁷ Büntetőjogi jogkövetkezménye csak a fiatalkorúak bűnelkövetésének van, a gyermekkorúak kezelése a gyermekvédelmi rendszer eszközeivel lehetséges.

A fiatalkorú bűnelkövetőkre specializált kriminálpolitika, illetőleg büntető igazságszolgáltatási rendszerek kialakítását napjainkra számos standard befolyásolja,⁸ amelyek sarokpontjai alkalmasak egyúttal a fiatalkorúak kezelésére kidolgozott különféle modellek tipizálására. A magyar rendszert John A. Winterdyk a büntető igazságszolgáltatási utat és a punitív szankciót preferáló úgynevezett bűnözéskontroll modellként tekinti, míg Lévy Miklós a fiatalkorúak bíróságának intézményrendszerére, valamint a büntetéskiszabási gyakorlatot vezérlő ultima ratio elvére figyelemmel az úgynevezett igazságügyi modell alá sorolja, amelyben hangsúlyos az állami beavatkozás kiemelt eljárási garanciarendszere, valamint a határozott és arányos természetű szankcionálás.⁹

Az utóbbi időszakban Európában számos reformstratégia figyelhető meg a fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatásában, amelyek részben nemzeti sajátosságokat mutatnak, párhuzamosan tendenciózus a felelősség szigorítása – általában a szabadságelvonás felső határának felemelése és a biztonságos elhelyezés új formáinak kialakítása formájában.¹⁰ A fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatása összességében mégis mérsékelt, minimális beavatkozási rendszerként jellemezhető, amely elsődlegesen elterelő, illetve nevelő típusú jogkövetkezményekkel operál.¹¹

⁵ Sivadó Máté: Új politikák a drogjelenség kezelésében, kitekintéssel az alkoholra. *Belügyi Szemle*, 63. (2015), 5. 92–101.

⁶ Németh (2019): i. m. 196.

⁷ Németh Zsolt: Gyermekek és fiatalkorúak a bűnözésben. In Barabás A. Tünde (szerk.): *Alkalmaozott kriminológia*. Budapest, Dialóg Campus, 2020. 161.

⁸ Kiemelendők az ENSZ égisze alatt 1984-ben kiadott *Pekingi Szabályok*, az 1984-es *Gyermekjogi Egyezmény*, valamint az Európai Bizottság 2010-es Iránymutatása a *gyermekbarát igazságszolgáltatásról*.

⁹ Lévy (2020): i. m.

¹⁰ Tihanyi Miklós: *Bűn – hit – szabadulás. A vallás szerepe a büntetés-végrehajtásban*. Budapest, NKE, 2019.

¹¹ Frieder Düinkel: Juvenile justice systems in Europe. Reform developments between justice, welfare and „new punitiveness”. *Kriminologijos Studijos*, 1. (2014), 1. 32.

A fiatalkorúak hazánkban több mint egy évszázada különleges kategóriáját alkotják a büntető igazságszolgáltatás rendszerének.¹² A fiatalkorúak büntetőjogának¹³ hatálya több évtizeden át a bűncselekmény elkövetésekor a 14. életévüket betöltött, de a 18. életévüket be nem töltött személyekre terjedt ki,¹⁴ míg nem a jogalkotó a Btk. rekodifikációja során szigorított a büntethetőségi korhatár szektorális leszállítása formájában. Az új szabályozás értelmében tételesen felsorolt súlyos – személy elleni erőszakos és vagyon elleni erőszakos jellegű – bűncselekmények esetén az elkövetéskor 12. életévét betöltött személy is felelősségre vonható, amennyiben rendelkezik a bűncselekmény következményeinek felismeréséhez szükséges belátással (Btk. 16. és 106. §).

A szakirodalomban az új szabályozás indokoltságával és valamennyi elemével összefüggésben merültek fel kérdések. Valóban az ultima ratio jellegű büntetőjog tekinthető megfelelő eszköznek ezekben a – várhatóan évente 40-50 gyermeket érintő – esetekben, figyelemmel arra is, hogy az intézeti gondozásba vétel a büntethetetlen gyermekkorúak súlyos normaszegései esetében eddig is megoldható volt a gyermekvédelmi törvény alapján?¹⁵ Vitatható a szektorális büntethetőségi korhatár leszállítással érintett bűncselekmények listájának meghatározása is,¹⁶ amely napjainkig több bűncselekménnyel egészült ki. A belátási feltétel meglétének vizsgálati módszertana pedig továbbra is kikristályosítást igénylő.¹⁷ Az alábbiakban a bűnügyi statisztikai adatok segítségével kutatom a fenti törvénymódosítás hatásait.

Fiatalok a bűnügyi statisztikában

A büntetőjog rekodifikációjának időszakában a hazai bűnözési helyzet 400 ezres nagyságrendben látszott stabilizálódni, ami európai összevetésben kedvezőnek

¹² Ruzsonyi Péter: Bűn – büntetés – reszocializáció. *Belügyi Szemle*, 49. (2001), 6. 39–62.

¹³ Szűkebb értelemben az anyagi büntetőjognak a fiatalkorúakra vonatkozó speciális tételes jogi normaösszessége. (Pallagi Anikó: Fiatalkorúak büntetőjoga. In Boda József [szerk.]: *Rendészettudományi szakszótár*. Budapest, Dialóg Campus, 2019. 196.)

¹⁴ A büntetőjogban a fiatalkorúakhoz hasonlóan speciális alanyként kezelt elkövetők áttekintését lásd Hautzinger Zoltán: Speciális alanyok a büntetőjogban. In Madai Sándor – Pallagi Anikó – Polt Péter (szerk.): *Sic itur ad astra. Ünnepi kötet a 70 éves Blaskó Béla tiszteletére*. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2020. 211.

¹⁵ Kóhalmi László: A büntethetőségi korhatár kérdése. *Jogelméleti Szemle*, (2013), 1. 82–95; Tóth Mihály: „Az új Btk. bölcsőjénél”. *Magyar Jog*, 60. (2013), 9. 531.

¹⁶ Hollán Miklós: Az új Büntető Törvénykönyv. In Jakab András – Gajdoschek György (szerk.): *A magyar jogrendszer állapota*. Budapest, MTA TK JTI, 2016. 364, 371.

¹⁷ Balogh Ágnes: A gyermekkor mint büntethetőséget kizáró ok. In Homoki-Nagy Mária et al. (szerk.): *Ünnepi kötet dr. Nagy Ferenc egyetemi tanár 70. születésnapjára*. Szeged, SZTE ÁJTK, 2018. 61.

mondható.¹⁸ A bűnözésnek a téma szempontjából releváns belső folyamatai voltak az erőszakos és garázda jellegű, a közterületi és az iskolai környezetben megvalósuló bűncselekményeknek és a fiatalkorúak arányának a moderált emelkedése.¹⁹

A fiatalkorú és gyermekkorú bűnelkövetők körét az össz-bűnelkövetők számának kontextusában vizsgálva abból indulhatunk ki, hogy a bűnelkövetők számáról 2000 és 2018 I. féléve között rendelkezésre álló statisztikai adatok a 14–17 év közötti fiatalkorú és a 14 év alatti gyermekkorú csoportokra tartalmazznak differenciáltan információt;²⁰ a leszállított büntethetőségi korhatáros bűncselekményeket elkövető 12–14. év közötti elkövetőket a fiatalkorúak 14–17. éves korcsoportjában kezelik, ami kevésbé teszi nyomon követhetővé az újonnan büntethetővé vált elkövetők reprezentációját, legfeljebb közvetett következtetéseket vonhatunk le.

1. táblázat. *A bűnelkövetők száma és korosztályos megoszlása
2000 és 2018. I. félév között*

Év	Bűnelkövetők száma	Fiatalkorú bűnelkövetők száma	Gyermekkorú elkövetők száma
2000	122 780	11 081	3964
2005	133 790	12 197	3697
2006	124 171	11 287	3565
2007	116 161	10 909	3387
2008	116 584	11 438	3434
2009	111 714	10 036	2588
2010	122 528	11 248	2779
2011	112 894	11 034	2715
2012	100 238	10 056	2604
2013	103 615	10 211	2197
2014	105 584	8 740	1488
2015	99 018	7 815	1375
2016	98 136	7 647	1662
2017	90 369	6 458	1409
2018 I. f. é.	51 896	3 389	873

Forrás: KSH (2018): i. m. 198–199 nyomán saját szerkesztés

A fenti adatok alapján áttekinthető egyrészt az egyes csoportok bűnelkövetési hajlandóságának a bázisévhez képest és a megelőző évhez képest történő alakulása,

¹⁸ A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2013–2023) szóló 1744/2013. (X. 17.) Korm. határozat, 5.3. A hazai bűnügyi statisztika adatainak megállapításai, 5.4. A bűnügyi helyzet statisztikai értékelése (2003–2012).

¹⁹ Uo.

²⁰ KSH: *Szociális statisztikai évkönyv 2018*. Budapest, KSH, 2018. 189–199.

másrészt a fiatalok és gyermekkorúak mint az összébűnelkövetők egy-egy csoportja részvételi arányának alakulása.

Valamennyi bűnelkövető korcsoport vonatkozásában látható az egyértelmű csökkenő tendencia a 2000-es évi kiinduló adatokhoz képest az utolsó teljes évi adatokat tartalmazó 2017-es évre. Az összébűnelkövetők száma a bázisév 74%-ára esett vissza; a csökkenő trend a fiataloknál intenzívebb, 58%-os, míg a gyermekek bűnelkövetésében a legerőteljesebb, csupán 36%-a a bázisévi adatnak.

Mivel a leszállított büntethetőségi korhatár szabálya 2013 nyarán lépett hatályba, a 2014-es év az első teljes év, amelyhez viszonyíthatunk. 2014-hez képest az összébűnelkövetők aránya 86%-ra, a fiatalok bűnelkövetése 74%-ra, a gyermekkorúaké pedig a legenyhébb mértékben, 95%-ra mérséklődött 2017-re. Ebben a rövid időszakban évről évre csökkenő tendenciát mutat a megelőző évhez képest az összébűnözés, ezzel párhuzamosan a fiatalok bűnözése is, azonban a gyermekkorúak reprezentációja 2015-ben 121%-os növekedést mutat a megelőző évhez képest.

A fiatal- és gyermekkorúak összébűnelkövetőkhöz viszonyított arányait nézve a két korosztály reprezentációja 2014-től határozott csökkenő tendenciát mutat. Míg 2000 és 2013 között a fiatalok reprezentációja 9,03 és 10,03% között, a gyermekkorú bűnelkövetőké 2,12–3,02% között ingadozott, addig előbbieik aránya 2017-re 7,15%-ra, utóbbiaké 1,56%-ra mérséklődött.

A vizsgált kérdésben pontosabban informál a Bűnügyi Statisztikai Rendszer (BSR), amely adataiban 2014 és 2018. I. félév között különíthetők el a leszállított büntethetőségi korhatáros esetek, amelyek alacsony esetszámokat képviselnek: 2014-ben 17, 2015-ben 27, 2016-ban 24, 2017-ben 25, 2018 I. félévében pedig 12 személlyel szemben került sor büntetőjogi felelősségre vonásra. A megvalósított bűncselekmények java, 96 eset rablás, míg 6 esetben kifosztás, 3 esetben testi sértés.²¹ A 2018 II. félévétől kezdődő időszakra vonatkozó adatok között megítélésem szerint nem különíthető el a 14. év alatti, az alannyá válás feltételeinek megfelelő, illetőleg nem megfelelő csoportok részvételi aránya a bűncselekmények elkövetésében.²²

Bár a mutatók kedvező alakulásának számos oka lehet, összegzésként elmondható, hogy „nincs semmi rendkívüli a gyermek-, és fiatalok kriminalitásában. Pontosan akkora és olyan minőségű bűnözés tartozik a mai életünkhöz, mint amilyen a kultúránk által meghatározott”.²³ Az alábbiakban lássuk a „legfiatalabb fiatalok” szankcionálásának tendenciáit!

²¹ BSR: *Elkövetők, bűnelkövetők száma az elkövetés helye szerint, 2013. 01. 01. – 2018. 06. 30.* (2019a).

²² BSR: *Elkövetések száma az elkövetés helye szerint 2018. II. félévtől* (2019b).

²³ Németh (2020): i. m. 166.

A fiatalkorúak szankcionálása

A fiatalkorúakra vonatkozó büntetéskiszabási követelmény az intézkedések büntetésekkel szembeni elsődlegessége és a szabadságelvonással járó szankciók végső eszközként történő alkalmazása (a Btk. 105–106. §-ai és a kapcsolódó miniszteri indokolás), azaz az extrema ratio elve.²⁴

A fiatalkorúak szankcionálásának gyakorlatáról elmondható, hogy az a 2009–2013 közötti időszakban alapvetően megfelelt a végső eszköz jellegű büntetőjogi beavatkozás fentebb hivatkozott követelményének. A bíróságok gyakorlatilag minden második fiatalkorúval szemben próbára bocsátást alkalmaznak pártfogó felügyelet mellett. A szabadságelvonással járó szankciók – így a végrehajtandó szabadságvesztés és javítóintézeti nevelés – évenkénti aránya 10,5% és 8,8% között mozgott,²⁵ amely gyakorlat a 18 év alatti fogvatartottak arányát rendre a fogvatartotti létszám 1%-a alatt tartja.²⁶

A büntethetőségi korhatár szektorális leszállítása felvetette a büntetőjog hatókörébe vont esetek szankcionálási gyakorlata kialakításának igényét. A Bírósági Határozatok Gyűjteményében kutatva alig akad ilyen eset. Példaként hozható két rablás büntett miatt indult ügy, amelyek végrehajtásáért felfüggesztett szabadságvesztés büntetést szabtak ki az elsőfokon eljáró bíróságok. Mindkét esetben felülvizsgálattal folytatódott az eljárás a Kúrián, figyelemmel a Btk. 106. § (2) bekezdés alatti szabályára, amely a bűncselekmény elkövetésekor 14. életévét be nem töltöttekkel szemben csak intézkedés típusú szankció – megrovás, próbára bocsátás és végső soron a javítóintézeti nevelés – alkalmazását teszi lehetővé. A Kúria a bűncselekmény tárgyi súlyára tekintettel a megrovást túl enyhének, súlytalannak, a szabadságelvonással járó javítóintézeti nevelést indokolatlannak tartotta, így esett a döntése a próbára bocsátásra, amelynek tartamát mindkét esetben a maximális 2 évben határozta meg a fiatalkorú elkövetők pártfogó felügyelői nyomon követése mellett.²⁷

A javítóintézeti nevelés – mint jellegében és hatását tekintve a büntetve gondozás koncepcióját megtestesíteni hivatott,²⁸ mondhatni Janus-arcú²⁹ eszköz – alkalmazására elviekben akkor kerül sor, amikor a bűncselekmény tárgyi súlyán

²⁴ Czenczer Orsolya: *Veszélyes fiatalok vagy fiatalok veszélyben?* Budapest, NKE Szolgáltató, 2014. 21.

²⁵ Lévy (2020): i. m.

²⁶ Rutkai Kata – Sánta Livia (szerk.): *Börtönstatisztikai szemle, 2020.* Budapest, BvOP, 2020. 6.

²⁷ Kúria, Bfv.1618/2015/6.; Kúria, Bfv.372/2018/3.

²⁸ Kerecsi Klára: Büntetve gondozni? A javítóintézeti nevelés helye a fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatási rendszerében. *Esély*, 18. (2007), 3. 36.

²⁹ Hegedűs Judit – Szarka Artilla – Virágh Judit: A javítóintézet mint Janus-arcú intézmény. In Hegedűs Judit (szerk.): *A javítóintézet világa.* Budapest, ELTE Eötvös, 2010. 44–50.

túl az elkövető lakókörnyezete, helyzete nem teszi lehetővé számára a megfelelő szocializációs közegben való nevelkedést, amelyet a javítóintézeti nevelkedés hosszú távon segíthet pótolni.³⁰ Természetesen a javítóintézeti nevelés hatékonysága nem csupán az intézeten múlik.³¹

Úgy tűnik, hogy a 12–14. életévük között bűncselekményt elkövető fiatalokkal szemben a bíróság – egyelőre – nem kíván élni ezzel a szankciónemmel, amely meglátásom szerint megfelelő egyensúlyi pontja a jogalkotásban megjelent szigorító koncepciónak.

Összegzés

A bűnözés egy bizonyos nézőpontból tanult viselkedés, amelynek meghatározó közege a család. Feltételezzük azonban, hogy „még a bűnöző ember is jóra szeretné vezetni az utódát”, azaz a szülői kriminalitás öröklése nem általánosítható.³² Mégis kimutatható, hogy a büntetés-végrehajtási intézetben élő fiatalok agresszióra való hajlamának alakulásában elsősorban az apai és anyai elutasítás, a bántalmazás játssza a legfontosabb szerepet.³³ A szabadságelvonással szankcionált fiatalok a legfogékonyabb éveiket tölthetik a rácsok mögött, amely rezsim a bűnözői viselkedésmintázatok újabb tanulási közege lehet a fiatalok életében, különösen az otthonihoz képest alacsonyabb „agressziós küszöbű” szociokulturális miliőbe kerülés esetén.³⁴

Bizonyos, hogy a jogalkotó, a büntető igazságszolgáltatásban és a gyermekvédelemben működő szakemberek arra töreksenek, hogy a bűncselekményt elkövetett fiatalokat – mind egyéni, mind társadalmi szempontból, rövid és hosszú

³⁰ KSH: A javítóintézeti nevelésről. *Statistikai Tükör*, (2014), 99. A KHS Szociális statisztikai évkönyve 2013 óta rendszeresen informál a javítóintézeti neveltek számának alakulásáról, azonban nem differenciál a 14. életévüket be nem töltött és az azt betöltött fiatalok között, így nem látható közvetlen adat a tárgyalta Btk. módosítás hatásaira nézve. Kérdéses, hogy a BSR adatai alapján igen alacsony reprezentációjának tekinthető esetszámra tekintettel van-e ennek precízebb kimutatására igény, illetve annak ráfordításai arányban állnak-e az adatok előállításával nyert előnyökkel.

³¹ Madai Sándor: Eszmék, ideológiák, irányzatok a büntetőjog fejlődésében, különös tekintettel a vagyoni elleni deliktumokra. In Finszter Géza – Korinek László – Végh Zsuzsanna (szerk.): *A tudós ügyész. Tanulmányok Bócz Endre 80. születésnapjára*. Budapest, HVG-ORAC, 2017. 166–167.

³² Németh Zolt: Az ellenség-büntetőjog lenyomata. In Homoki-Nagy Mária et al. (szerk.): *Ünnepi kötet dr. Nagy Ferenc egyetemi tanár 70. születésnapjára*. Szeged, SZTE ÁJTK, 2018. 785.

³³ Czenczer Orsolya: A gyermekbántalmazás és az erőszakos bűnelkövetés összefüggéseinek vizsgálata a hazai büntetés-végrehajtásban. In Homoki-Nagy Mária et al. (szerk.): *Ünnepi kötet dr. Nagy Ferenc egyetemi tanár 70. születésnapjára*. Szeged, SZTE ÁJTK, 2018. 195.

³⁴ Vári Vince: A média és a rendőrség iránti bizalom. *Magyar Rendészet*, 16. (2016), 4. 74.

távon – a legmegfelelőbbben kezeljék, látva, hogy a rendelkezésre álló eszközrendszer egyes elemei mire (nem) jók.³⁵ Csak egyetérteni lehet a büntető igazságszolgáltatásban működő szakemberek azon meglátásával, hogy „a büntetőjog még végső eszközként bevetve is inkább további károkat okoz, mintsem segítene rendezni az érintettek sorsát”.³⁶ A fiatalkorúak – különösen azok legfiatalabb, 14 éven aluli büntetőjogi felelősséggel tartozó csoportja – kezelése tekintetében a Jubilánssal egyetértve úgy látom, helyes irány lehet, ha „a büntető igazságszolgáltatási rendszer pusztá létével, és nem többlet be társadalmi funkcióját”.³⁷

Végezetül, ezúton is kívánok Németh tanár úrnak jó egészséget munkájához, jó szelet kedvteléseikhez, köszönve a sok éven át nyújtott támogatását!

³⁵ Amberg Erzsébet – Pallagi Anikó (2021): Mire jó a büntetőjog? Célszerűségi megfontolások kontra ultima ratio. *Belügyi Szemle*, 69. (2021), 1. 69.

³⁶ Németh (2018): i. m. 786.

³⁷ Németh (2018): i. m. 786.

Irodalomjegyzék

- Amberg Erzsébet – Pallagi Anikó (2021): Mire jó a büntetőjog? Célszerűségi megfontolások kontra ultima ratio. *Belügyi Szemle*, 69. (2021), 1. 35–74. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.1.2>
- Balogh Ágnes: A gyermekkor mint büntethetőséget kizáró ok. In Homoki-Nagy Mária – Karsai Krisztina – Fantoly Zsanett – Juhász Zsuzsanna – Szomora Zsolt – Gál Andor (szerk.): *Ünnepi kötet dr. Nagy Ferenc egyetemi tanár 70. születésnapjára*. Szeged, SZTE ÁJTK, 2018. 53–61.
- Rutkai Kata – Sánta Livia (szerk.): *Börtönstatisztikai Szemle, 2020*. Budapest, BvOP, 2020. Online: https://bv.gov.hu/sites/default/files/Bortonstatisztikai_Szemle_2020.pdf
- BSR: *Elkövetők, bűnelkövetők száma az elkövetés helye szerint, 2013. 01. 01. – 2018. 06. 30.* (2019a). Online: https://bsr-sp.bm.hu/SitePages/ExcelMegtekinto.aspx?ExcelName=/BSRVIR/Elkovevok_bunelkovevok_száma_az_elkovevés_helye_szerint_ver20180713101725.xlsx
- BSR: *Elkövetések száma az elkövetés helye szerint 2018. II. félévtől* (2019b). Online: https://bsr-sp.bm.hu/SitePages/ExcelMegtekinto.aspx?ExcelName=/BSRVIR/Regisztralt_elkovevések_ver20210106030439.xlsx
- Czenczer Orsolya: *Veszélyes fiatalok vagy fiatalok veszélyben?* Budapest, NKE Szolgáltató, 2014.
- Czenczer Orsolya: A gyermekbántalmazás és az erőszakos bűnelkövetés összefüggéseinek vizsgálata a hazai büntetés-végrehajtásban. In Homoki-Nagy Mária – Karsai Krisztina – Fantoly Zsanett – Juhász Zsuzsanna – Szomora Zsolt – Gál Andor (szerk.): *Ünnepi kötet dr. Nagy Ferenc egyetemi tanár 70. születésnapjára*. Szeged, SZTE ÁJTK, 2018. 187–198.
- Dünkel, Frieder: Juvenile justice systems in Europe. Reform developments between justice, welfare and „new punitiveness”. *Kriminologisches Studijos*, 1. (2014), 1. 31–76. Online: <https://doi.org/10.15388/CrimLithuan.2014.0.3676>
- Hautzinger Zoltán: Speciális alanyok a büntetőjogban. In Madai Sándor – Pallagi Anikó – Polt Péter (szerk.): *Sic itur ad astra. Ünnepi kötet a 70 éves Blaskó Béla tiszteletére*. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2020. 201–212.
- Hegedűs Judit – Szarka Artila – Virágh Judit: A javítóintézet mint Janus-arcú intézmény. In Hegedűs Judit (szerk.): *A javítóintézet világa*. Budapest, ELTE Eötvös, 2010. 44–50.
- Hollán Miklós: Az új Büntető Törvénykönyv. In Jakab András – Gajduscheck György (szerk.): *A magyar jogrendszer állapota*. Budapest, MTA TK JTI, 2016. 344–384.
- Kerezsi Klára: Büntetve gondolni? A javítóintézeti nevelés helye a fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatási rendszerében. *Esély*, 18. (2007), 3. 36–54. Online: http://www.esely.org/kiadvanyok/2007_3/KEREZSI.pdf
- Kiss Tibor: Deviancia az online térben. In Kiss Tibor – Parti Katalin – Prázsák Gergő: *Cyber-deviancia*. Budapest, Dialóg Campus, 2019. 55–88.
- Kóhalmi László: A büntethetőségi korhatár kérdése. *Jogelméleti Szemle*, (2013), 1. 82–95. Online: http://jesz.ajk.elte.hu/2013_1.pdf
- KSH: A javítóintézeti nevelésről. *Statisztikai Tükör*, (2014), 99. Online: www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/javitointezet.pdf
- KSH: *Szociális statisztikai évkönyv 2018*. Budapest, KSH, 2018. Online: www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/evkonyv/szocialis_evkonyv_2018.pdf?lang=hu
- Lévay Miklós: A fiatalkorúak büntetőpolitikája. In Borbíró Andrea – Gönczöl Katalin – Kerezsi Klára – Lévay Miklós (szerk.): *Kriminológia*. Budapest, Wolters Kluwer, 2020. Online: <https://mersz.hu/borbiro-gonczol-kerezsi-levay-kriminologia>
- Madai Sándor: Eszmék, ideológiák, irányzatok a büntetőjog fejlődésében, különös tekintettel a vagyon elleni deliktumokra. In Finszter Géza – Korinek László – Végh Zsuzsanna (szerk.):

- A tudós ügyész. Tanulmányok Bócz Endre 80. születésnapjára.* Budapest, HVG-ORAC, 2017. 163–170.
- Németh Zsolt: Az ellenség-büntetőjog lenyomata. In Homoki-Nagy Mária – Karsai Krisztina – Fantoly Zsanett – Juhász Zsuzsanna – Szomora Zsolt – Gál Andor (szerk.): *Ünnepi kötet dr. Nagy Ferenc egyetemi tanár 70. születésnapjára.* Szeged, SZTE ÁJTK, 2018. 781–788.
- Németh Zsolt: Fiatalok bűnözése. In Boda József (szerk.): *Rendészettudományi szakszótár.* Budapest, Dialóg Campus, 2019.
- Németh Zsolt: Gyermek és fiatalok a bűnözésben. In Barabás A. Tünde (szerk.): *Alkalmazott kriminológia.* Budapest, Dialóg Campus, 2020. 161–167.
- Pallagi Anikó: Fiatalok büntetőjoga. In Boda József (szerk.): *Rendészettudományi szakszótár.* Budapest, Dialóg Campus, 2019.
- Sivadó Máté: Új politikák a drogjelenség kezelésében, kitekintéssel az alkoholra. *Belügyi Szemle*, 63. (2015), 5. 92–101. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2015.5.6>
- Ruzsonyi Péter: Bűn – büntetés – reszocializáció. *Belügyi Szemle*, 49. (2001), 6. 39–62.
- Tihanyi Miklós: *Bűn – hit – szabadulás. A vallás szerepe a büntetés-végrehajtásban.* Budapest, NKE, 2019.
- Tóth Mihály: „Az új Btk. bölcsőjénél”. *Magyar Jog*, 60. (2013), 9. 525–534.
- Vári Vince: A média és a rendőrség iránti bizalom. *Magyar Rendészet*, 16. (2016), 4. 73–91.